

CK.0000063512

UYỄN VĂN SÁU

CHỦ TRƯỞNG CỦA ĐẢNG

VỀ XÂY DỰNG, PHÁT TRIỂN NỀN KINH TẾ

ĐỘC LẬP, TỰ CHỦ HỘI NHẬP QUỐC TẾ

THỜI KỲ ĐỔI MỚI

SÁCH TẶNG

ÊN
U

NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI

**CHỦ TRƯỞNG CỦA ĐẢNG
VỀ XÂY DỰNG, PHÁT TRIỂN
NỀN KINH TẾ ĐỘC LẬP, TỰ CHỦ
HỘI NHẬP QUỐC TẾ THỜI KỲ ĐỔI MỚI**

TS. NGUYỄN VĂN SÁU

**CHỦ TRƯỞNG CỦA ĐẢNG
VỀ XÂY DỰNG, PHÁT TRIỂN
NỀN KINH TẾ ĐỘC LẬP, TỰ CHỦ
HỘI NHẬP QUỐC TẾ THỜI KỲ ĐỔI MỚI**

NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI - 2013

Mục lục

Lời mở đầu	9
Chương 1. YÊU CẦU KHÁCH QUAN VÀ QUÁ TRÌNH XÂY DỰNG, PHÁT TRIỂN NỀN KINH TẾ ĐỘC LẬP, TỰ CHỦ (1996-2000)	11
1.1. Quan điểm xây dựng nền kinh tế độc lập, tự chủ và thực trạng nền kinh tế Việt Nam trước năm 1996	11
1.1.1. Quan niệm về nền kinh tế độc lập, tự chủ.....	11
1.1.2. Quan điểm của Đảng về xây dựng nền kinh tế độc lập, tự chủ	14
1.1.3. Thực trạng nền kinh tế Việt Nam trước năm 1996	23
1.1.4. Hoàn cảnh lịch sử và yêu cầu xây dựng nền kinh tế độc lập, tự chủ	26
1.2. Đảng lãnh đạo xây dựng nền kinh tế độc lập, tự chủ (1996-2000)	37
1.2.1. Quan điểm, chủ trương của Đảng về xây dựng nền kinh tế độc lập, tự chủ	37
1.2.3. Chỉ đạo xây dựng nền kinh tế độc lập, tự chủ.....	66
Chương 2. XÂY DỰNG NỀN KINH TẾ ĐỘC LẬP, TỰ CHỦ TỪ NĂM 2001 ĐẾN NĂM 2006.....	92
2.1. Quan điểm, chủ trương của Đảng.....	92

2.1.1.	Tình hình và yêu cầu mới về xây dựng nền kinh tế độc lập, tự chủ	92
2.1.2.	Quan điểm, Chủ trương của Đảng về xây dựng nền kinh tế độc lập, tự chủ	97
2.2.	Chi đạo xây dựng nền kinh tế độc lập, tự chủ	118
2.2.1.	Tiếp tục phát huy sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc vì mục tiêu dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh.....	118
2.2.2.	Đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa là nhiệm vụ trung tâm	124
2.2.3.	Xây dựng, phát triển đồng bộ các loại thị trường, từng bước hoàn thiện thể chế kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa	128
2.2.4.	Phát triển lực lượng sản xuất theo hướng hiện đại, tăng cường sức cạnh tranh của doanh nghiệp và hàng hoá.....	134
2.2.5.	Giải quyết tốt các vấn đề xã hội và môi trường là cơ sở bền vững để xây dựng nền kinh tế độc lập, tự chủ	140
2.2.6.	Chủ động, sẵn sàng ứng phó với những bất trắc, rủi ro khi Việt Nam hội nhập kinh tế quốc tế	141
2.2.7.	Thực hành tiết kiệm, đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí.....	143

Chương 3. PHƯƠNG HƯỚNG VÀ GIẢI PHÁP XÂY DỰNG NỀN KINH TẾ ĐỘC LẬP, TỰ CHỦ HỘI NHẬP QUỐC TẾ	148
3.1 Thành tựu, hạn chế và bài học kinh nghiệm từ quá trình xây dựng nền kinh tế độc lập, tự chủ	148
3.1.1. Thành tựu, hạn chế	148
3.1.2. Bài học kinh nghiệm	173
3.2. Phương hướng và giải pháp	209
3.2.1. Phương hướng	209
3.2.2. Giải pháp	215
Kết luận	245
Danh mục tài liệu tham khảo	249

LỜI MỞ ĐẦU

Xây dựng nền kinh tế độc lập, tự chủ là một trong những nội dung, điều kiện quan trọng, là cơ sở bảo đảm sự phát triển ổn định, bền vững của đất nước; tạo nền tảng vật chất vững chắc để tăng cường, giữ vững độc lập, tự chủ về chính trị và độc lập chủ quyền của quốc gia, dân tộc. Không thể có độc lập, tự chủ về chính trị của quốc gia, dân tộc nếu bị lệ thuộc nước ngoài về kinh tế.

Trong bối cảnh toàn cầu hoá, hội nhập quốc tế hiện nay, độc lập, tự chủ về kinh tế của mỗi quốc gia, dân tộc không thể là biệt lập, khép kín, tự cấp, tự túc, tự sản xuất mọi thứ; không thể tự quyết định mọi vấn đề theo ý mình mà không tính đến quy định của các thể chế kinh tế, tài chính quốc tế và những thông lệ trong quan hệ kinh tế, tài chính, thương mại giữa các nước đã được thừa nhận và trở thành nguyên tắc trong quan hệ quốc tế.

Do đó, sự lãnh đạo của Đảng xây dựng nền kinh tế độc lập, tự chủ trong công cuộc đổi mới là yêu cầu khách quan, nhằm khẳng định thực lực nền kinh tế, thể hiện vị thế của nền kinh tế Việt Nam trong cộng đồng thế giới.

Trong công cuộc đổi mới, Đảng xác định: *xây dựng, phát triển kinh tế là nhiệm vụ trung tâm* để đưa đất nước sớm thoát khỏi tình trạng nước nghèo, kém phát triển, phấn đấu đến năm 2020 Việt Nam cơ bản trở thành nước công nghiệp theo hướng hiện đại. Nhưng, phát triển kinh tế như thế nào? mô hình, con đường, giải pháp ra sao? Đảng chỉ rõ: “*Đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá, xây dựng nền kinh tế độc lập, tự chủ, đưa*

nước ta trở thành một nước công nghiệp”¹. Đồng thời, cần phải: “Chủ động và tích cực hội nhập kinh tế quốc tế, mở rộng kinh tế đối ngoại gắn với nâng cao khả năng độc lập, tự chủ của nền kinh tế”².

Thực tiễn công cuộc đổi mới, dưới sự lãnh đạo của Đảng, Việt Nam đã giành được nhiều thành tựu, có ý nghĩa quan trọng trên các lĩnh vực: kinh tế, chính trị, văn hoá, xã hội, quốc phòng, an ninh, đối ngoại. Đất nước đã vượt qua khó khăn, thử thách, từng bước thoát khỏi cuộc khủng hoảng kinh tế - xã hội, tạo *thế* và *lực* mới, sức mạnh tổng hợp của đất nước lớn hơn so với trước đổi mới; từng bước nâng cao *uy tín* và *vị thế* của Việt Nam trong khu vực và trên trường quốc tế.

Cuốn sách hệ thống hóa quan điểm, chủ trương và sự chỉ đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam về xây dựng nền kinh tế độc lập, tự chủ; nêu những thành tựu nổi bật, làm rõ những hạn chế, bất cập, và đúc kết những bài học kinh nghiệm chủ yếu có giá trị tham khảo; trình bày phương hướng và giải pháp xây dựng nền kinh tế độc lập, tự chủ.

Quá trình biên soạn chắc chắn không tránh khỏi sai sót. Tác giả xin chân thành tiếp thu ý kiến góp ý của Quý vị.

Xin trân trọng cảm ơn.

Tác giả
TS. Nguyễn Văn Sáu

¹ Đảng Cộng sản Việt Nam (2001), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IX*, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội, tr.89.

² Đảng Cộng sản Việt Nam (2006), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X*, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội, tr.187.

Chương 1

YÊU CẦU KHÁCH QUAN
VÀ QUÁ TRÌNH XÂY DỰNG, PHÁT TRIỂN
NỀN KINH TẾ ĐỘC LẬP, TỰ CHỦ
(1996-2000)

1.1. Quan điểm xây dựng nền kinh tế độc lập, tự chủ và thực trạng nền kinh tế Việt Nam trước năm 1996

1.1.1. Quan niệm về nền kinh tế độc lập, tự chủ

“Độc lập” và “tự chủ” là những khái niệm khác nhau, nhưng có quan hệ mật thiết, là hai mặt thống nhất và luôn bổ sung, hỗ trợ cho nhau. *Độc lập* mà không *tự chủ* thì độc lập không thực chất, không có ý nghĩa gì; *tự chủ* mà không gắn với độc lập thì tự chủ chỉ là hình thức. Theo cách hiểu đơn giản nhất, tự chủ là tự điều hành, quản lý mọi công việc của mình, không bị ai chi phối, không để ai khống chế, áp đặt. Độc lập gắn với tự chủ sẽ trở thành một khái niệm thống nhất, đó là “*độc lập tự chủ*”. Độc lập, tự chủ là khái niệm được đề cập rất nhiều trong các lĩnh vực chính trị, kinh tế, văn hóa, quốc phòng, an ninh, đối ngoại trong xu thế toàn cầu hóa từ cuối thế kỷ XX đến nay. Thông thường, độc lập, tự chủ của quốc gia, dân tộc được hiểu là độc lập, tự chủ trong việc lựa chọn chế độ chính trị, quyết định phương hướng, mục tiêu, con đường để phát huy cao nhất nội lực quốc gia, dân

tộc cho sự vận động và phát triển của đất nước, không bị lệ thuộc vào nhân tố bên ngoài.

Xây dựng nền kinh tế độc lập, tự chủ trong điều kiện ngày nay phụ thuộc vào nhiều yếu tố, với tính chất và mức độ khác nhau, thể hiện sự phức tạp cả trên phương diện lý luận và thực tiễn. Hiện nay có nhiều quan niệm khác nhau về nền kinh tế độc lập, tự chủ.

Thứ nhất, quan niệm về nền kinh tế độc lập, tự chủ là nền kinh tế khép kín: quan niệm này cho rằng, nền kinh tế độc lập, tự chủ là nền kinh tế “tự cấp, tự túc”, quan hệ kinh tế với nước ngoài rất hạn hẹp. Nội dung cơ bản của quan niệm này là: đề cao yếu tố nội lực, đề giữ cho nền kinh tế độc lập, tự chủ, chống lại sự xâm nhập kinh tế từ bên ngoài. Quan niệm này có tác dụng nhất định, hạn chế khả năng “xâm lăng kinh tế” của nước ngoài. Tuy nhiên, quan niệm như thế mang nhiều yếu tố tiêu cực, “lợi bất, hại”, không tận dụng được thành tựu khoa học - công nghệ, vốn, kinh nghiệm tổ chức sản xuất, quản lý kinh tế... của các nước, không phát huy được lợi thế so sánh của quốc gia, dân tộc mình và tạo khoảng cách chênh lệch ngày càng xa đối với các nước kinh tế phát triển, chính điều này lại càng làm gia tăng nguy cơ bị phụ thuộc kinh tế vào bên ngoài.

Thứ hai, xây dựng nền kinh tế độc lập, tự chủ trong xu thế toàn cầu hoá kinh tế hiện nay là thiếu nhạy bén, không thức thời, bảo thủ trì trệ và cho đó là tư duy kiểu cũ. Thế giới bây giờ là một thị trường thống nhất, mọi hoạt động kinh tế đã vượt khỏi biên giới quốc gia, dân tộc; vào thời điểm này, việc đặt vấn đề xây dựng nền kinh tế độc lập, tự chủ là trái với quá trình tự do hóa thương mại và hội nhập kinh tế quốc tế, đi ngược lại xu thế khách quan của thời đại. Tham gia quá trình hội nhập kinh tế quốc tế, điều quan trọng là mỗi quốc gia, dân tộc cần